

Eerste deel
Meester en ik

Ik noemde hem steeds “Meester”. Ook hier wil ik hem zo blijven noemen en zal ik zijn echte naam niet onthullen. Dit doe ik niet uit discretie, maar omdat het voor mij veel natuurlijker is. Telkens als ik aan hem terugdenk, is hij voor mij nog altijd “Meester”. En datzelfde geldt nu ik over hem ga schrijven. Ik voel er ook niet voor om koude initialen te gebruiken.

Ik heb Meester leren kennen in Kamakura, toen ik nog een jonge student was. Van een vriend die in de zomervakantie naar zee was gegaan, had ik een briefkaart ontvangen dat ik absoluut moest komen. Ik besloot te gaan, maar moest eerst wat geld bij elkaar krijgen. Daarvoor had ik een paar dagen nodig. Ik was echter nog geen drie dagen in Kamakura, of de vriend die mij had laten komen, ontving onverwacht een telegram dat hij naar huis moest terugkeren. In het telegram stond dat zijn moeder ziek was, maar mijn vriend geloofde dat niet. Al enige tijd probeerden zijn ouders hem een huwelijk op te dringen waar hij geen zin in had. In de moderne tijd was het niet gebruikelijk meer om zo jong te trouwen. Bovendien voelde hij niets voor het meisje. Daarom was hij in de zomervakantie niet gewoon naar huis gegaan, maar met opzet weggebleven om zich in de buurt van Tōkyō te vermaken. Hij liet mij het telegram zien en vroeg om raad. Ik wist niet goed wat ik moest zeggen. Als zijn moeder werkelijk ziek was, moest hij natuurlijk wel naar huis gaan. En zo ging hij uiteindelijk toch. Hoewel ik speciaal op zijn verzoek gekomen was, werd ik dus aan mijn lot overgelaten.

Omdat de colleges nog lang niet zouden beginnen, kon ik kiezen: in Kamakura blijven of teruggaan. Ik besloot voorlopig in hetzelfde pension te blijven. Mijn vriend was de zoon van een welgestelde familie uit West-Honshū en hoefde zich niets te ontzeggen, maar als student leidde hij hetzelfde soort leven als ik. Toen ik alleen achterbleef, was het dus niet nodig een goedkoper onderkomen te zoeken.

Het pension bevond zich in een afgelegen buurt van Kamakura. Voor modieuze zaken als biljart of ijs moest men een lang pad tussen de rijstvelden aflopen. Met de riksja kostte het wel twintig sen. Er stonden hier

en daar diverse privévilla's. Het was vlakbij zee, een erg handige plaats om te gaan baden.

Ik ging elke dag naar zee. Tussen de oude strodaken, zwart van het roet, daalde ik af naar het strand. Op het zand bewogen zich de mannen en vrouwen die voor de zomer gekomen waren. Ik kon me haast niet voorstellen dat hier in de buurt zoveel stadsmensen verbleven. Soms wemelde het in zee van de zwarte hoofden als in een badhuis. Niet één onder hen kende ik, maar met deze levendige drukte om me heen, lag ik lui op het zand, of sprong vrolijk rond in de branding en liet de golven tegen mijn knieën slaan.

In deze menigte heb ik Meester voor het eerst gezien. Er waren toen op het strand twee theepaviljoens. Door stom toeval kreeg ik de gewoonte naar één daarvan te gaan. Anders dan de mensen die in de buurt van Hase een grote villa bezaten, hadden de zomergasten hier geen eigen plaats om zich te verkleeden. Ze hadden de theepaviljoens nodig als een soort gemeenschappelijke verkleedplaats. Ze dronken hier thee en rustten er uit. Ook lieten ze hier hun zwempak wassen, spoelden er hun zoute lijf af of gaven er hun hoed of parasol in bewaring. Ik was bang dat mijn spullen gestolen zouden worden terwijl ik in zee ging, en daarom kwam ik ook telkens naar dat theepaviljoen om me uit te kleden.

2

Ik zag Meester bij dat theepaviljoen. Hij had net zijn kleren uitgetrokken en stond op het punt in zee te gaan. Ik kwam toen juist uit het water en liet mijn natte lichaam in de wind drogen. Tussen ons beiden bewogen een groot aantal zwarte hoofden die het uitzicht belemmerden. Als er niets bijzonders aan de hand was geweest, had ik Meester wellicht over het hoofd gezien. Zo druk was het strand, zo weinig lette ik op mijn omgeving. Ik merkte Meester echter op omdat hij een Westerling bij zich had.

De witte huidskleur van die Westerling trok meteen mijn aandacht toen ik het theepaviljoen binnenkwam. Hij had zijn Japanse zomerkimono uitgetrokken en op een krukje gegooid, en stond, de armen gekruist, met zijn gezicht naar zee. Behalve een onderbroek zoals wij Ja-

panners die dragen, had hij verder niets aan. Voor mij was dat het meest opvallend. Ik was twee dagen tevoren naar Yuigahama geweest, en had daar neergehurkt op het zand lange tijd toegekeken hoe de Westerlingen in zee gingen. Ik zat op een kleine heuvel en meteen daarnaast was de achteringang van een hotel. Een groot aantal mannen kwam naar buiten om in het zeewater te baden. Allemaal hadden ze hun romp, armen en dijen bedekt. De vrouwen hadden nog meer de neiging hun lichaam te bedekken. Meestal hadden ze een rubber muts op hun hoofd, zodat kleurige ballen op de golven leken te dobberen. Omdat ik dit alles kort tevoren al gezien had, leek deze Westerling die vóór iedereen stond met alleen een onderbroek aan helemaal iets ongewoons.

Hij keek ten slotte opzij en zei een paar woorden tegen een Japanner die daar voorovergebogen stond. Deze raapte net zijn handdoek op die op het zand gevallen was. Hij bond hem vervolgens om zijn hoofd en begon richting zee te lopen. Die man was Meester.

Ik keek hen puur uit nieuwsgierigheid na terwijl ze naast elkaar het strand afdaalden. Toen zetten zij hun voeten direct in de golven. Ze liepen dwars door de menigte mensen die in het ondiepe water veel lawaai maakten, en toen ze gekomen waren op een betrekkelijk rustige plaats, begonnen beiden te zwemmen. Ze gingen richting open zee tot hun hoofden kleine stipjes waren geworden. Daar maakten ze rechtsomkeert, en weer in één rechte lijn zwommen ze terug naar het strand. Toen ze in het theepaviljoen terugkwamen, droogden ze zich meteen af, zonder zich af te spoelen met het water uit de put, kleedden zich aan en waren snel weer verdwenen.

Nadat ze vertrokken waren, ging ik weer op mijn krukje zitten en rookte een sigaret. Ik staarde voor me uit en dacht aan Meester. Ik had het idee hem ergens eens gezien te hebben. Maar ik kon me absoluut niet herinneren waar en wanneer dat zou zijn geweest.

Ik leidde toen een zorgeloos bestaan, maar ik verveelde me. En daarom ging ik ook de volgende dag op het tijdstip dat ik Meester had ontmoet met opzet weer naar het theepaviljoen. Toen kwam de Westerling niet, maar Meester verscheen alleen, met een strohoed op. Hij nam zijn bril af en legde hem op een bank, bond daarna zijn handdoek om zijn hoofd en daalde snel het strand af. Net als gisteren baande hij zich een weg

tussen de lawaaierige badgasten en begon in zijn eentje te zwemmen. Ik kreeg ineens zin om hem achterna te gaan. Ik liet het ondiepe water tot boven mijn hoofd op spetteren, en in een dieper gedeelte gekomen, crawlde ik richting Meester. Maar in tegenstelling tot de dag ervoor begon Meester met een grote boog naar het strand terug te zwemmen. En zo miste ik hem uiteindelijk. Ik ging aan land, en toen ik zwaaiend met druipende armen het theepaviljoen binnenkwam, was Meester al helemaal aangekleed en ging juist naar buiten.

3

Ik ging ook de volgende dag op het zelfde tijdstip naar het strand en zag Meester opnieuw. Ook de dag daarna deed ik weer hetzelfde. Maar een kans om iets te zeggen, een gelegenheid om te groeten, deed zich niet voor. Bovendien was de houding van Meester weinig uitnodigend. Op een gegeven tijdstip kwam hij in zichzelf gekeerd aanlopen, en al even afstandelijk ging hij weer weg. Hoe levendig de omgeving ook was, hij scheen daar nauwelijks acht op te slaan. De Westerling die de eerste keer was meegekomen, verscheen daarna niet meer. Meester was altijd alleen.

Op een keer kwam Meester zoals gewoonlijk haastig uit zee. Toen hij de kimono die hij op de plaats van altijd had neergegoot, wilde aantrekken, merkte hij dat deze onder het zand zat. Hij draaide zich met zijn rug naar mij toe en schudde de kimono een paar keer om het zand af te kloppen. Daarbij viel de bril die onder de kimono lag door een spleet in de bank op de grond. Nadat Meester zijn ceintuur over zijn kimono had vastgeknoopt, scheen hij ontdekt te hebben dat zijn bril verdwenen was, want hij begon plotseling te zoeken. Ik dook direct met mijn hoofd en handen onder de bank en raapte de bril op. Meester bedankte en nam hem uit mijn handen aan.

De volgende dag sprong ik Meester achterna de zee in. Ik zwom in dezelfde richting als hij. Toen we ongeveer tweehonderd meter in zee waren, keek Meester om en sprak mij aan. Behalve wij twee was er niemand in de buurt op het wijde, blauwe oppervlak van de zee. Het felle zonlicht scheen op de bergen en het water zover het oog reikte.

Ik voelde hoe mijn spieren vrij en blij bewogen en danste wild in zee. Meester hield dan weer ineens op armen en benen te bewegen en dreef op zijn rug op de golven. Ik deed hetzelfde. De blauwe hemel wierp een verblindende glans op mijn gezicht en priemde in mijn ogen. “Hè, wat heerlijk,” riep ik.

Enige tijd later veranderde Meester van houding en ging als het ware rechtop zitten in de zee. “Gaan we nog niet terug?” stelde hij voor. Ik was gezond en fit en had nog wel langer in zee willen blijven. Maar omdat Meester het vroeg, antwoordde ik meteen gewillig: “Ja, laten we teruggaan.” En met zijn tweeën zwommen we weer dezelfde weg terug naar het strand.

Dat was het begin van onze vriendschap. Maar waar Meester verbleef, wist ik nog niet.

Het was, geloof ik, ’s middags nog een dag of drie later. Toen ik Meester in het theepaviljoen ontmoette, vroeg hij mij ineens: “Ben je van plan nog heel lang hier te blijven?” Ik was daar niet op bedacht en had geen passend antwoord klaar. En zo antwoordde ik: “Ik weet het niet.” Maar toen ik Meester zag glimlachen, werd ik ineens beschaamd. Ik kon niet nalaten te vragen: “En u, Meester?” Dit was de eerste keer dat ik “Meester” zei.

Die avond bezocht ik Meester in zijn pension. Ik zeg nu wel pension, maar het was geen gewoon pension. Het was eigenlijk een soort villa op een uitgestrekt terrein van een tempel. Ook begreep ik dat de mensen die daar woonden geen familie van hem waren. Omdat ik “Meester” tegen hem zei, lachte hij wat gegeneerd. Ik legde hem uit dat ik oudere mensen altijd zo aansprak. Ik informeerde naar de Westering die laatst bij hem was. Meester vertelde van alles over hem: dat hij excentriek was en dat hij niet langer in Kamakura was. Aan het eind van zijn verhaal zei hij dat het toch wonderlijk was dat hij, hoewel hij zelfs met Japanners niet zoveel omgang had, met een buitenlander bevriend was geraakt. Ik zei tenslotte tegen Meester dat ik het idee had hem ooit ergens eens gezien te hebben, maar dat ik me absoluut niet kon herinneren waar. Ik was jong en vroeg me toen af of ook de ander misschien niet het zelfde gevoel had. Ik wachtte vol spanning op het antwoord van Meester. Maar na een tijdje nagedacht te hebben, zei hij: “Ik herinner me jou niet. Ben

je soms niet in de war met iemand anders?” Vreemd genoeg voelde ik een soort teleurstelling.

4

Aan het eind van de maand keerde ik naar Tōkyō terug. Meester was lang daarvoor weggetrokken uit het vakantieoord. Toen ik afscheid nam, vroeg ik: “Mag ik u af en toe thuis komen opzoeken?” Meester zei alleen maar kort: “Ja, kom maar!” Omdat ik op dat moment het idee had nogal met Meester bevriend geraakt te zijn, had ik van hem een wat toeschietelijker antwoord verwacht. En zo werd ik door deze onbevredigende reactie enigszins van mijn stuk gebracht.

Ik zou op deze manier vaker door Meester worden teleurgesteld. Soms scheen hij dat te merken, dan weer helemaal niet. Hoewel ik telkens weer licht teleurgesteld werd, kon ik er toch niet toe komen dan maar geen toenadering meer te zoeken. Het was juist omgekeerd. Telkens wanneer hij me onzeker maakte, wilde ik nog verder gaan. Ik verwachtte dat ik dan misschien iets zou ontdekken. Ik was jong. Toch riepen andere mensen niet zoveel verwachting in mij op. Ik begreep niet waarom alleen bij Meester dit gevoel in mij opkwam. Dat ben ik pas gaan begrijpen nu Meester gestorven is. Van het begin af aan mocht hij me wel. Weliswaar begroette hij mij soms wat nors of gedroeg hij zich koel, maar dat was niet onvriendelijk bedoeld. Hij wilde mij alleen op een afstand houden. Arme Meester waarschuwde mensen die hem probeerden te benaderen dat ze dat beter konden laten. Hij was het niet waard. Hij kon de genegenheid van anderen niet beantwoorden, omdat hij zichzelf verachtte.

Ik was uiteraard naar Tōkyō teruggekeerd met de bedoeling Meester op te zoeken. Na mijn terugkeer had ik nog twee weken tot de colleges begonnen. Ik dacht erover in die tijd al eens te gaan. Maar binnen een paar dagen na mijn terugkeer begon het gevoel van toen ik in Kamakura was, geleidelijk te vervagen. Bovendien kwam ik weer helemaal in de ban van de kleurrijke grote stad. Oude herinneringen leefden weer op. Telkens als ik op straat een student zag, begon ik vol spanning uit te kijken naar het nieuwe studiejaar. Gedurende enige tijd dacht ik niet aan Meester.